

ที่ สม ๐๔๐๑/๑๐๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ข้อเสนอแนะกรณีการจัดให้เด็กสมรสก่อนวัยอันควร

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๔๗/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีการจัดให้เด็กสมรสก่อนวัยอันควร โดยมีความเป็นมา ข้อเสนอแนะ และข้อพิจารณา ดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ กสม. ได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีชายสัญชาติมาเลเซียสมรสกับเด็กหญิงชาวไทย อายุ ๑๑ ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบิดามารดาของผู้เสียหายให้ความยินยอม แต่การสมรสดังกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม เนื่องจากภรรยาคนที่ ๑ และ ๒ ของฝ่ายชายไม่ได้ให้ความยินยอม และการสมรสในหญิงวัยต่ำกว่า ๑๖ ปี ต้องอาศัยคำสั่งศาลชารีอะห์ แต่มีการอาศัยช่องว่างทางกฎหมายจัดการสมรสดังกล่าว

๑.๒ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาการสมรสในวัยเด็กเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยการครอบครัวและมรดก แม้จะมีการประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการสมรส (นิกাহ) บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๗ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว แต่ระเบียบดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

๑.๓ กฎหมายประเทศไทยในปัจจุบัน กำหนดอายุขั้นต่ำในการสมรสได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ที่อายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรฐานสากลตามหลักสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นรัฐภาคี ที่กำหนดไว้ที่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ อีกทั้งศาลยังมีดุลพินิจพิจารณาอนุญาตให้ผู้ที่มียุ่ต่ำกว่า ๑๗ ปี ทำการสมรสได้หากมีเหตุอันควร

๑.๔ เมื่อปี ๒๕๕๕ และปี ๒๕๖๐ ตามลำดับ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กและคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี มีข้อสังเกตเชิงสรุปแสดงความห่วงกังวลต่อการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยที่ยังเอื้อให้เกิดการบังคับสมรสในวัยเด็ก และเมื่อปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยได้ให้คำมั่นต่อคณะทำงาน Universal Periodic Review (UPR) ซึ่งเป็นกลไกทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ในการเข้ารับการตรวจสอบและทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนต่อ

/ประชาคม...

ประชาคมโลกว่า จะปรับเกณฑ์อายุขั้นต่ำในการสมรสเป็น ๑๘ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งประเทศไทยต้องรายงานความคืบหน้าให้คณะทำงาน UPR ทราบในการประชุมครั้งต่อไปด้วย แต่จนกระทั่งถึงเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ ยังไม่ปรากฏว่ามีความคืบหน้าในเรื่องนี้ ทำให้ยังมีการอนุญาตให้สมรสในวัยเด็ก หรือการบังคับสมรสในวัยเด็ก

ดังรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคหนึ่ง (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของ กสม. ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๔. ข้อพิจารณา

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้ต่อคณะทำงาน UPR เมื่อปี ๒๕๕๙ ในการปรับเกณฑ์อายุขั้นต่ำในการสมรสให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อมอบหมายกระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และประสานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ให้แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยปรับแก้เกณฑ์อายุขั้นต่ำในการสมรสเป็น ๑๘ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับคำมั่นของประเทศไทยต่อกระบวนการ UPR และข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กและคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี

๔.๒ ให้ปรับปรุงหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการบังคับสมรสในวัยเด็กทุกกรณี อาทิ ความยินยอมโดยสมัครใจของเด็ก การบังคับด้วยเหตุแห่งเศรษฐกิจ การบังคับสมรสที่เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเด็กสมัครใจล่วงประเวณี หรือกรณีการบังคับสมรสอันเป็นผลมาจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ ๙ ความผิดเกี่ยวกับเพศ

/๔.๓ เมื่อดำเนินการ...

๔.๓ เมื่อดำเนินการตามข้อ ๔.๑ แล้ว ให้ประธานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
ปรับแก้อายุขั้นต่ำในการสมรสตามระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการสมรส
(นิกาย) บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๗ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาข้อ ๔ ต่อไป ผลเป็นประการใด
โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๔๘ (ประชุมพร)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๗๒๐